

SUPERGAAF

WAT MAAKT EEN GEBOUW BIJZONDER? DE BOUWPROFESSIONAL AAN HET WOORD OVER ZIJN OF HAAR FAVORIETE GEBOUW OF INTERIEUR.

TEKST JACQUELINE KNUDSEN FOTO'S RUUD DILLING

Teske van Royen van Artesk van Royen Architecten koos voor deze rubriek La Nouvelle Maison in Tervuren bij Brussel. Dit huis is in 1927 gerealiseerd naar ontwerp van architect Henry van de Velde (1863-1957) die in zijn lange leven maar liefst vier huizen voor zichzelf en zijn gezin heeft gebouwd.

Van Royen bewondert het werk van Henry van de Velde en weet veel van zijn oeuvre en leven. "In de vier huizen die hij voor zijn gezin ontwierp, zie je de ontwikkeling die hij als architect heeft doorgemaakt. Zijn eerste woonhuis, *Bloemenwerf* in Ukkel bij Brussel (1895) in cottage-stijl was ook zijn eerste bouwproject. Daarvoor werkte hij vooral als kunstschilder en meubelontwerper. In 1907 bouwt hij zijn tweede huis, *Hohe Pappeln* in Weimar (D). Hij is daar grondlegger van De Kunstgewerbeschule Weimar, de voorloper van het Bauhaus, en ontwierp ook het huidige hoofdgebouw van de Bauhaus Universiteit Weimar (1904). Hij verhuist naar Nederland om als architect te gaan werken voor de heer en mevrouw Krölller-Müller en bouwt in Wassenaar zijn derde huis, *De Tent* (1920). In 1926 keert Henry van de Velde terug naar België en bouwt in Tervuren zijn vierde en laatste woonhuis voor zichzelf, *La Nouvelle Maison*."

In die periode ontwikkelt hij een nieuwe architectuur die bestaat uit kubische gebouwvolumes in baksteen met afgeronde hoeken, met een sterke horizontaliteit. Die wordt bereikt door de bakstenen met terugliggende lintvoegen, de liggende vensters en de geprononceerde plinten en kroonlijsten.

LA NOUVELLE MAISON, TERVUREN (B)

'HET WOONHUIS IS VAKKUNDIG EN VIRTUOOS GEMAAKT IN EEN FIJNGEVOELIGE EN TIJDLOZE ARCHITECTUUR'

Teske van Royen, oprichter Artesk van Royen Architecten

La Nouvelle Maison bestaat uit kubische bouwvolumes in baksteen met afgeronde hoeken, met een sterke horizontaliteit. De entree buigt zich richting de Albertlaan.

"La Nouvelle Maison fascineert me omdat dit huis het laatste is dat Van de Velde voor zichzelf heeft gebouwd en tevens het begin inluidt van zijn tweede Belgische periode, waarin hij zijn eigen modernistische vormtaal ontwikkelt. In dit huis heeft Henry van de Velde alles wat hij ontdekt heeft over het wonen en architectuur tot uiting kunnen brengen. Als je vier keer voor jezelf een huis ontwerpt, dan weet je wat belangrijk is voor een prettige woonbeleving."

Het woonhuis staat midden op een langgerekt driehoekig terrein. Terrasvormige reliëfs vormen aan drie zijden de overgang van tuin naar gebouw. Aan de noordoostkant zijn een moestuin en een boomgaard, de langgerekte zuidwestelijke wandeluitloop loopt in een smalle punt uit. Daar is een met een ronde muur afgeschermd terrasje, een geweldige plaats om terug te kijken naar het woonhuis. Dit is een voorbeeld van het werken met zichtlijnen, dat in het huis ook goed doordacht is toegepast. De entree in de kopgevel aan de noordwestzijde buigt zich uitnodigend in de richting van de Albertlaan.

Van Royen: "Het woonhuis is vakkundig en virtuoos gemaakt in een fijngevoelige en tijdloze architectuur. Het is met de grootste perfectie gedetailleerd. Met weinig materialen, heldere vormen en een grote verfijning. In alles toont zich het vakmanschap. Van de Velde boetseert met de baksteen, waardoor de heldere massa een subtiele gelaagdheid krijgt in de gevel."

Terrasvormige reliëfs vormen aan drie zijden de overgang van tuin naar gebouw. Hieronder het terras op het zuidwesten.

1 Een kroonlijst en balkon in sierbeton versterken de horizontaliteit.
2 De waterslagen liggen in het vlak van de gevel en zijn afgerond, net als de overige bakstenen rond de gevelopeningen.

Henry van de Velde omschrijft het huis zelf in zijn memoires uit 1940 als volgt: *'Een architectuur herleid tot massa's, met een dialoog tussen open en gesloten, een architectuur verankerd in de aarde, alsof zij eruit ontstaat en opstaat.'*

"Die verankering zie je in de plint van sierbeton die een gebogen vorm heeft richting aarde. De sierbetonnen kroonlijst markeert op vergelijkbare wijze de overgang naar de hemel. Het beton is behandeld als natuursteen. De overgang tussen de plint en de baksteengevel is subliem. De bakstenen gevel steekt iets over de betonnen plint, waarbij de onderste baksteen als rollaag gemetseld is en naar de plint toe is afgerond. De waterslagen zijn gemaakt van vormbakstenen, liggen in het vlak van de gevel en zijn eveneens afgerond. Het spelen met (vorm)bakstenen in de gevel pas ik zelf ook graag toe in mijn werk. Je kunt met één materiaal een fantastische rijkdom en verfijning creëren."

Binnen voelt het huis als een warme mantel om je heen, met prettig gedimensioneerde niet te grote ruimtes, vindt Van Royen. "Je komt binnen via een mooie entreehal, waarin je recht voor je de trap ziet en rechts de glazen deuren naar de bibliotheek, daar word je automatisch naartoe getrokken. Ga je de bibliotheek in, dan ervaar je de totale lengte van het woonhuis (18 meter). Lopend naar de woonkamer opent zich aan het einde van bibliotheek als verrassing de totale breedte van het huis (8,5 meter) en heb je zicht op beide tuinen."

Aangrenzend aan de woonkamer zijn de eetkamer en het atelier, die met gordijnen van de woonkamer gescheiden kunnen worden. "Het werken was voor Van der Velde duidelijk onderdeel van het wonen, in zijn huizen heeft hij zijn werkruimte direct naast de salon gepositioneerd. Ook mooi vind ik dat hij zijn boeken zo'n prominente plaats geeft."

De overgangen tussen de wanden, kozijnen en plafonds zijn afgerond. "Heel subtiel, maar wel duidelijk voelbaar. Ook de kasten zijn met veel toewijding gemaakt, zelfs aan de binnenzijde zijn ze mooi afgewerkt en van diverse kleuren voorzien."

Op de verdieping zijn acht slaapkamers, die elk een andere kleur aan de binnenzijde van de deels open kasten hebben. Die kleuren zijn onlangs teruggebracht, het huis is de afgelopen jaren zeer consciëntieus gerestaureerd door architect Guido Stegen. Bij het kleurenonderzoek bleek dat er in de kamers op het oosten en net iets andere tint op wanden en plafonds was aangebracht dan op het westen, zodat de kleurervaring elkaar meer benaderen zou. Guido Stegen over de kleuren: "De kleuren waren vooral gericht op licht en massa en daarom zonder contrasten. Alles baadde in zachte meegaande tonen." Na de

restauratie zal La Nouvelle Maison weer dienstdoen als woning, met in het souterrain een informatiecentrum over Van der Velde. Van Royen: "Ik heb grote bewondering voor de toewijding en het vakmanschap waarmee dit huis ontworpen en nu weer gerestaureerd is. Ik zou hier morgen willen wonen, alles voelt goed in la Nouvelle Maison: het licht, de kleuren, de vormen en verhoudingen, de opeenvolging van ruimtes en de relatie met de tuinen eromheen." ■

3 Bibliotheek, op de vloeren worden nog tapijten ingelegd.
4 Eetkamer en atelier konden met gordijnen worden afgesloten.
5 en 6 De bibliotheek mondt uit in de woonkamer met doorzicht naar de tuinen.
7 De wanden en meubels hebben afgeronde hoeken.
8 De trap in de entreehal.
9 Slaapkamer op de verdieping.
Foto's 1, 3, 6 en 8: Jacqueline Knudsen. Overige: Ruud Dilling.